

Притча про козацьку волю

Олег Паламарчук

Був на Запорозькій Січі досить дивний закон: засудженого до страти козака могла врятувати лише дівчина, яка погодилася б вийти за нього заміж.

Петлю для Максима Довбні готували довго, побратими навмисне затягували час.

— Яка твоя остання воля, козаче? — запитав кошовий отаман.

— Вибачай, брате, — ледве стримував себе ватажок запорожців, щоб не пустити сльозу, — не я караю, а закон наш.

— Дозвольте мені люльку викурити, — попросив Макар Довбня, і зо два десятки козацьких рук потягнулися до нього.

— Візьмою мою, брате! Візьми мою!

Любили Довбню на Запорозькій Січі, хоробрий козак, тільки ж хлебтав оковиту безбожно. Воно б то нічого, коли в мирний день. Ну, а під час походу на ворога — тут уже справа серйозна: побрався з оковитою — пощади не проси.

Швидко викурилася козацька люлька, накинули зашморг на шию сіромасі. Аж раптом дівчина наче з-під землі виросла:

— Стійте! Я хочу вийти за нього заміж!

Кошовий махнув рукою, Макара Довбню звільнили від петлі.

— Ну, що, козаче, будеш женитися чи до дідька в пекло смолу пити підеш?

— До дідька я ще встигну, — буркнув запорожець.

Поселився Макар Довбня з молодого дружиною на невеличкому хуторі біля Черкас. Його як одруженого виключили запорожці зі свого реєстру. Спочатку навіть сподобалося Макарові тихе сімейне життя, але скоро й обридло. Почав усе більше й більше тужити за козацькою волею. Та й не витерпів, пішов на Січ до кошового отамана.

— Візьміть, батьку! Хоч повісьте, не можу я за бабською спідницею життя марнувати, коли зі всіх боків вороги на Україну лізуть.

— Добре говориш, сину, як справжній лицар нашого народу, — з повагою дивився на нього кошовий. — Тільки і про дружину мусиш дбати. На кого залишиш?

З того горя знову запив козак.

— Чого такий сумний, чоловіче? — допитувався корчмар, наливаючи повну кварту горілки.

— Та ось товариство відмовило мені, кажуть, щоб до дружини повертався, — важко цідив оковиту Макар Довбня. — Гірка доля моя!..

— Слухай, козаче, коли не маєш на кого покинути, то дай мені її на роботу в корчму, бо годі тут самому впоратись. Ну, то як, по руках?

— Ех, добродію, — повеселів запорожець Макар Довбня. — я згоден! Та задарма не віддам, мусиш тютюном мені за неї розплачуватися. І гляди — не ображай. Щось не так — повернися з походу, голову зніму!

Невдовзі Макар Довбня обіймався зі своїми бойовими побратимами, пригощав кожного тютюном.

— Міцний, — закашлювалися запорожці.

— Еге, за горло дере, — посміхався козак Довбня. — Ось так і мені душу дерло без нашої матері — Запорозької Січі.